

Chambre des Représentants

SESSION 1958-1959.

20 MARS 1959.

PROPOSITION DE LOI

créant un « Fonds National de lutte contre les taudis ».

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'aspect le plus urgent d'une bonne politique du logement est assurément la lutte contre les taudis.

Voici plus d'un siècle, des hommes clairvoyants en soulignaient déjà la nécessité, et depuis lors bien des efforts se sont succédé. Mais à relire les déclarations faites à ce sujet à intervalles divers, on ne peut qu'éprouver une vive déception quant aux suites qui y furent données. Car les taudis sont toujours là.

Et cependant, notre pays a fait en cent ans des progrès considérables et il est à juste titre fier de ses lois sociales et du standing d'ensemble de ses habitants.

Comment les taudisards sont-ils restés en dehors du mouvement ? François Nouse a bien posé le problème, et son diagnostic établi par une nation voisine s'applique bien à notre pays. « C'est que, écrit-il, la législation sous toutes ses formes n'est utile et efficace que pour ceux qui ont dépassé le stade le plus aigu de la misère. Elle s'occupe des travailleurs et des chômeurs répondant à certains critères. Les autres, les ignore. Elle aide à sortir de leurs taudis ceux qui ont déjà quelques économies, disposent de revenus réguliers et ont devant eux l'avenir. Sur l'inconfort et le manque d'hygiène des autres, elle ferme les yeux. »

Il apparaît bien en effet qu'une classe sociale inférieure a été jusqu'à présent négligée, cette classe que l'abbé Froidure dans son livre « Parias 1957 » appelle les infra-salariés et dont il évalue l'importance à 900.000 personnes, soit 11 % de la population. Les taudis abritent les plus malheureux, soit 400.000 personnes, de mauvais logements les 500.000 autres.

Il y a dans les taudis des familles qui disposent des ressources nécessaires pour payer un loyer normal. Elles sont le plus petit nombre et c'est pour elles que la solution à ce problème est la plus aisée. Il y a là un effort d'éducation à faire et dans certaines localités un effort aussi de constructions nouvelles.

Il y a dans les taudis des habitants qui en sont propriétaires surtout à la campagne. Certains sont des vieillards

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1958-1959.

20 MAART 1959.

WETSVOORSTEL

tot oprichting van een « Rijksfonds voor de krotopruiming ».

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Het dringendste aspect van een degelijk huisvestingsbeleid is zonder enige twijfel de krotopruiming.

Meer dan een eeuw geleden reeds hebben klaarziende mensen de noodzaak ervan aangetoond, en sedertdien werden heel wat pogingen in het werk gesteld. Wanneer men echter de verklaringen herleest die dienaangaande af en toe werden afgelegd, en de gevolgen ervan nagaat, dan is men echter diep ontgoocheld. Want de krotten staan er nog steeds.

Nochtans heeft ons land op honderd jaren tijds een aanzienlijke vooruitgang gemaakt en mag het terecht trots zijn op zijn sociale wetten en op de algemene standing van zijn bevolking.

Hoe komt het dan dat de krotbewoners buiten die ontwikkeling zijn gebleven ? François Nouse heeft dit vraagstuk goed omschreven en zijn diagnose, die voor een nabuurland werd geformuleerd, geldt ook voor ons land : « omdat de wetgeving in al haar vormen slechts nuttig en doelmatig is voor hen die het stadium van de diepste ellende achter de rug hebben. Zij bekommert zich om werknemers en werklozen die aan bepaalde criteria voldoen. De anderen negeert zij. Zij verlost diegenen uit hun krotten die wat spaarcenten bezitten, geregelde inkomsten genieten en een toekomst vóór zich hebben. Voor het gebrek aan comfort en hygiëne van de anderen is zij blind ».

Het schijnt wel zo te zijn dat een lagere sociale klasse tot dusver werd verwaarloosd, een klasse die E. H. Froidure in zijn boek « Parias 1957 » « infra-salariés » noemt, en wier aantal hij schat op 900.000 personen, zegge elf ten honderd van de bevolking. De ongelukkigsten, namelijk 400.000 personen, leven in krotten; de 500.000 anderen in vervallen woningen.

In de krotten leven gezinnen die de nodige geldmiddelen bezitten om een behoorlijke huur te betalen. Zij vormen echter een minderheid, waarvoor het gemakkelijkst een oplossing te vinden valt. Hier dient men voorlichtend te werk te gaan en moet men bovendien in sommige plaatsen nieuwbouw verrichten.

Sommige mensen zijn eigenaars van de krotten waarin zij leven, vooral op het platteland. Sommigen zijn ouden

et ne désirent pas changer grand'chose à leur existence. D'autres voudraient bien assainir leur maison, mais les capitaux leur manquent. Ici s'imposent aussi des solutions nuancées selon les cas d'espèce, et une aide à l'assainissement du logement.

Mais surtout il y a dans les taudis tous ceux-là et c'est le très grand nombre qui manquent du minimum vital.

Petits indépendants, incapables, déficients, asociaux, apatrides, étrangers, tous ces vaincus de l'existence qui ne rentrent pas dans les catégories dont les lois sociales se préoccupent et qui demeurent en notre siècle un véritable prolétariat famélique dont la misère est le lot.

Parmi eux, on voit des invalides, des mutilés, des sinistrés à qui les lois n'ont pas bénéficié ou pour qui l'Etat intervient de manière insuffisante, des convalescents de longue date qui ont perdu certains droits à la sécurité sociale et au chômage. On y note encore des filles-mères abandonnées, des salariés réguliers étranglés par des achats à tempérament, des femmes et des enfants abandonnés sans pension alimentaire, de petits rentiers ruinés et tant d'autres encore.

* * *

Pour sortir cette population de sa misère s'imposent des réformes diverses. Mais il faut retenir que la lutte contre les taudis en est un élément essentiel, une condition *sine qua non* de réussite.

Le logement défectueux d'une famille est la conséquence d'autres malheurs, mais le taudis apparaît comme la cause primordiale d'un processus de capitulation de l'homme, la source enfin d'innombrables plaies sociales.

L'abbé Froidure, qui connaît bien les taudisards dont il s'occupe depuis 30 ans, conclut que 5 à 10 % seulement sont des asociaux et que la très grande majorité d'entre eux sont reclassables. « Certains, note-t-il, sont en passe de devenir des salariés réguliers, d'avoir un gagne-pain suffisant. Mais il faut les aider dans ce passage en leur offrant à bas prix un logement décent. »

Notre législation en matière de logement est venue sérieusement en aide aux familles modestes bénéficiant d'un revenu régulier. Elle a laissé sans solution ce problème pour ceux qui sont trop démunis pour accéder à la propriété ou pour payer les loyers réclamés par les sociétés d'habitations à bon marché. Une action de grande envergure s'impose pour mettre fin à cette misère.

Cette action s'impose, car qu'on prenne connaissance des rapports de la Croix-Rouge, de la Ligue Nationale de Lutte contre la Tuberculose, de l'O. N. E. d'autres œuvres encore, tous sont unanimes à reconnaître le manque d'efficacité des mesures prises quand ceux qui en sont l'objet doivent retourner ensuite dans les taudis.

Le taudis est un terrible pourvoyeur de la mort. Sur base de statistiques sûres, on y constate que la mortalité est du double de la mortalité normale.

Pourvoyeur de la mort, le taudis est un agent des maladies les plus diverses, un agent de la prostitution et des délits.

Pour s'épanouir harmonieusement, il faut à la famille un cadre matériel ordonné, propre, organisé. Qu'il s'agisse d'inconduite, de prostitution, d'avortement criminel, de criminalité juvénile, d'alcoolisme, de contagion tuberculeuse presque toujours, on doit mettre en accusation le taudis.

van dagen die niet veel willen wijzigen in hun bestaan. Anderen zijn wel bereid hun huis te saneren, maar beschikken over geen kapitaal. Ook hier zijn genuanceerde oplossingen, naar gelang van ieder bijzonder geval geboden, en dient hulp te worden verstrekt voor de sanering van de woningen.

In de krotten leven echter vooral en meestal mensen die over het vereiste minimum voor hun levensonderhoud niet beschikken.

Het zijn nederige zelfstandigen, ongeschikten, deficiënten, asociale, vaderlandlozen, al deze door het leven geknakt die niet behoren tot de categorieën waarom de sociale wetten zich bekommeren en die in onze twintigste eeuw werkelijk een hongerproletariaat vormen, waarvan het enige lot de ellende is.

Onder hen bevinden zich invaliden, verminkten en geïnterdiensten, die geen voordeel uit de wetten halen of aan wie de Staat ontoereikende tegemoetkomingen verleent, sedert lang herstellers, die sommige rechten op sociale of werkloosheidsuitkeringen hebben verloren, en ten slotte aan hun lot overgelaten ongehuwde moeders, geregelde loontrekkenden die door aankopen op afbetaling in het nauw gedreven zijn, verlaten vrouwen en kinderen zonder alimentatiegeld, kleine geruïneerde renteniers en dies meer.

* * *

Om deze bevolking uit haar ellende te verlossen zijn diverse hervormingen vereist. Men vergete echter niet dat de krotpruiming de voornaamste factor en de *conditio sine qua non* voor het welslagen van die hervormingen is.

De slechte behuizing van een gezin is het gevolg van andere tegenslagen, maar de eigenlijke krotwoning is de voornaamste oorzaak van een proces van geleidelijke ont-aarding van de mens, en een bron van talloze sociale kwalen.

E. H. Froidure, die de krotbewoners van nabij kent en zich sedert 30 jaar met hen bezighoudt, komt tot de conclusie dat slechts 5 à 10 % van hen werkelijk asociaal zijn, en dat de overgrote meerderheid in de maatschappij terug kan worden ingeschakeld. « Sommigen onder hen », zegt hij, « zijn goed op weg om regelmatige loonarbeiders te worden en een normale broodwinning te hebben. Maar men moet ze bij die overgang helpen door hun, tegen een lage prijs, een behoorlijke woongelegenheden te verschaffen. »

Onze wetgeving op huisvestingsgebied heeft de gezinnen met een bescheiden doch regelmatig inkomen in zeer ruime mate voortgeholpen. Zij heeft echter geen oplossing gebracht voor diegenen, die te weinig inkomsten hebben om een eigen huis te bezitten of om de huurprijzen te betalen, die door de maatschappijen voor goedkope woningen worden gevraagd. Een grootscheepse actie is er nodig om aan deze ellende een eind te maken.

Dat een dergelijke actie noodzakelijk is, blijkt wel uit de rapporten van het Rode Kruis, van de Belgische Nationale Bond tegen Tuberculose, van het N. W. K. en van nog andere werken: alle erkennen eensgezind dat de genomen maatregelen hun effect missen wanneer de betrokkenen achteraf naar hun krotten moeten terugkeren.

De krotten zijn het geliefkoosde jachtgebied van Magere Hein. Onweerlegbare statistieken wijzen uit dat de sterfte er tweemaal zo hoog is als het normale gemiddelde.

Jachtgebied van de dood, zijn de krotten tevens de verwekkers van ziekten allerhande en een vruchtbare voedingsbodem voor ontucht en misdaad.

Het gezinsleven kan zich slechts harmonisch ontplooiën in een geordend, schoon en georganiseerd materieel kader. Wangedrag, prostitutie, misdadige abortus, jeugdmisdadigheid, alcoholisme, tuberculeuze aandoeningen vinden haast altijd hun oorsprong in de krotten.

Sur le plan moral, le taudis est un chancre dont notre société devrait avoir honte. Sur le plan financier, le taudis impose à la nation un fardeau très lourd. Si l'on ventile les charges provoquées par les conséquences de ces mauvais logements et que la nation supporte — dans les asiles, les prisons, les sanatoria, les maisons de redressement, les œuvres multiples — on arrive à un chiffre de plusieurs milliards par an.

Alors ne vaudrait-il pas mieux s'attaquer enfin aux causes profondes de ces misères? Ce devoir moral ne serait-il pas finalement payant? On hésite à employer un tel langage, mais il s'impose puisque toujours pour retarder cette lutte on allègue le montant des sommes qu'il faudrait.

Même sous un angle strictement budgétaire, l'Etat aurait avantage à consacrer à ce problème les sommes considérables que sa solution requiert.

* * *

La visite que fit le Roi aux Marolles, voici près de six ans, rappela au pays la gravité de ce problème.

Dans de nombreux milieux, les tentatives d'y apporter une solution se succédaient. Citons la proposition de loi déposée en 1953 par MM. Brunfaut et Messine d'une part, Cette proposition de loi tendait à créer un Fonds spécial de lutte contre les taudis, fonds important et autonome, n'imputant pas les crédits sur le Fonds National du Logement. Cette proposition, qui dégagait clairement une bonne méthode pour solutionner le problème, à l'époque n'aboutit pas. Il y eut aussi une proposition déposée par M. Arthur Gilson.

Citons la loi du 7 décembre 1953 votée à l'initiative de feu le Ministre De Taeye, loi qu'une autre du 27 juin 1956 a complétée.

Ces lois disposent que :

- a) la Société Nationale du Logement et la Société Nationale de la Petite Propriété Terrienne sont tenues de consacrer 30 % de leurs disponibilités annuelles à la lutte contre les taudis. La faculté est accordée à ces deux organismes d'exproprier pour reconstruire sur place et d'édifier des constructions de remplacement;
- b) la possibilité de décréter par arrêté royal l'inhabitabilité d'un taudis en cas de défaillance du bourgmestre de la commune;
- c) l'intervention de l'Etat dans le coût des acquisitions et expropriations par les sociétés immobilières de service public et les communes d'ensembles d'immeubles insalubres;
- d) l'octroi par l'Etat d'allocations de démolition et de déménagement;
- e) la faculté pour l'Etat d'intervenir dans le foyer de personnes évacuées des taudis et d'accorder son aide pour l'amélioration des logements insalubres ou l'acquisition d'une habitation de remplacement.

* * *

Toutes ces dispositions législatives ont eu des suites concrètes. Mais il faut bien reconnaître que la lutte contre les taudis manque singulièrement aujourd'hui encore de l'efficacité et de l'ampleur qu'il faudrait.

Pourquoi? Pour en découvrir les raisons, il est bon de rappeler que :

- a) les habitants des taudis ne peuvent payer le loyer normal ou même le loyer réduit qui leur est réclamé pour habiter de bons logements;

In moreel opzicht zijn de krotwoningen een gesel, die onze maatschappij tot schande strekt. Financieel betekenen zij voor de natie een zeer zware last. Wanneer men even nagaat hoeveel de gevolgen van deze slechte behuizing aan het land kosten, via de verplegingsinrichtingen, de gevangissen, de sanatoria, de verbeteringsgestichten en de talrijke liefdadigheidswerken, dan komt men tot verscheidene miljarden per jaar.

Ware het dan niet beter dit kwaad in zijn wortel aan te tasten? Zou deze morele plicht uiteindelijk niet lonend blijken te zijn? Slechts schoorvoetend maken wij gebruik van een dergelijk argument, maar het moet; want steeds komt men, — om de krotopruijing op de lange baan te schuiven, — aandragen met het excuus dat daartoe grote uitgaven vereist zijn.

Zelfs uit strikt budgettair oogpunt zou de Staat er voordeel bij hebben aan dit vraagstuk de voor zijn oplossing vereiste, aanzienlijke bedragen te spenderen.

* * *

Het bezoek van de Koning aan de Marollen, zowat zes jaar geleden, vestigde de aandacht van het land op de ernst van het probleem.

Van verscheidene zijden werden achtereenvolgens tal van initiatieven genomen om het vraagstuk op te lossen. Wij citeren het wetsvoorstel dat in 1953 door de heren Brunfaut en Messine werd ingediend. Dit voorstel strekte tot oprichting van een Bijzonder Fonds voor de krotopruijing, een goed-voorzien en zelfstandig fonds, waarvan de kredieten niet ten laste van het Nationaal Woningsfonds kwamen. Het wetsvoorstel, waarin zich duidelijk een goede methode aftekende om het vraagstuk op te lossen, bleef toentertijd echter zonder gevolg. Ook de heer Arthur Gilson diende ter zake een wetsvoorstel in.

Verder vermelden wij de wet van 7 december 1953, aangenomen op initiatief van wijlen Minister De Taeye en aangevuld door de wet van 27 juni 1956.

In deze wetten is o.m. bepaald :

- a) dat de N. M. voor de Huisvesting en de N. M. K. L. gehouden zijn, 50 % van de middelen waarover zij jaarlijks beschikken aan de krotopruijing te besteden. Aan deze beide instellingen wordt machtiging verleend woningen te onteigenen om ter plaatse nieuwe woningen te bouwen, en gebouwen ter vervanging van andere op te trekken;
- b) dat een krotwoning bij kohinklijk besluit onbewoonbaar kan worden verklaard indien de burgemeester van de betrokken gemeente in gebreke blijft;
- c) dat de Staat bijdraagt in de kosten van aankoop en onteigening van ongezonde wooncomplexen door de immobiliënvennootschappen van algemeen belang en door de gemeenten;
- d) dat de Staat toelagen uitkeert voor sloping en verhuiskosten;
- e) dat de Staat mag bijdragen in de huur betaald door personen die uit een krotwoning zijn verwijderd, en financiële hulp mag verlenen voor de sanering van ongezonde woningen of voor de aankoop van vervangingswoningen.

* * *

Al deze wettelijke bepalingen hadden concrete gevolgen. Men moet echter toegeven dat de krotopruijing nog niet met de nodige doelmatigheid en omvang verloopt.

Waarom niet? Om de oorzaken daarvan te achterhalen bedenke men :

- a) dat de krotbewoners de normale of zelfs de geringe huur van degelijke woningen niet kunnen betalen;

b) le nombre de taudis est considérable. Sur base du programme actuel, même progressivement renforcé, il faudra au moins 40 ans pour en finir. Or, chaque année le nombre de taudis s'accroît de 2.000 environ;

c) aucun organisme n'est chargé de mener cette lutte comme son seul objet, sa seule mission, sa seule raison d'être.

On parle beaucoup de taudis démolis. On parle moins, et pour cause, de la construction de logements décents pour reloger leurs habitants.

C'est M. Crappe qui le rappelait « une question devra être résolue, celle de l'intervention de l'Etat dans le loyer de certaines personnes évacuées des taudis. Quand elles sont relogées dans des habitations sociales nouvelles, elles paient un loyer calculé sur la base d'un intérêt de 1,25 % appliqués aux capitaux investis. Quand elles occupent un logement datant d'avant 1940 leur loyer est moindre encore. Néanmoins les loyers ainsi fixés dépassent parfois leurs possibilités pécuniaires. Là aussi, il faut trouver une solution ».

Au profit de ceux-ci, on pourrait tout d'abord s'inspirer de l'allocation-logement qui existe en France et qu'on accorderait à ceux qui ne disposent pas du minimum vital.

L'Etat pourrait en récupérer le montant à charge des Commissions d'Assistance Publique. Mais cette aide au profit des anciens taudisards doit être d'une durée assez longue pour aider à leur reclassement. Elle devra être maintenue tant que ceux-ci ne jouiront pas de revenus suffisants pour supporter un loyer dans un logement décent.

* * *

Le nombre de taudis est considérable. Les évaluations varient. Elles se situent toutes au-delà de cent mille.

C'est M. Crappe encore qui écrivait dans la revue « Habiter » « en ce qui concerne les taudis à démolir, on estime leur nombre à 200.000, la construction préalable d'autant de logements en compensation et les expropriations à réaliser entraîneront des investissements qui peuvent être évalués à 75 milliards, équipement urbain compris.

Et d'ajouter « cet investissement est certes important. Il n'est pas exorbitant si on le compare au revenu national estimé à 400 milliards environ et si on considère par exemple que la consommation de café dans le pays est de près de 4 milliards par an ».

D'autres évaluations parlent de 25 milliards. Si on prend un chiffre moyen on arrive à la conclusion que 40 milliards au moins seraient nécessaires.

Enfin, on doit bien constater que si les 2 sociétés nationales font un effort en matière de démolition de taudis, le problème du relogement des taudisards reste pour une bonne part posé.

Sur base de leurs plans actuels, il faudra bien deux générations au moins pour venir à bout de ce problème, même en accentuant chaque année l'action présente. Rien ne permet de croire qu'elle pourra être suffisamment amplifiée, et même si elle l'était, un tel délai n'est pas acceptable. Certes, ces organismes font un travail appréciable, mais la lutte contre les taudis demeurera un objectif secondaire de leur action.

* * *

Les personnalités qui se penchent sur ce problème sont unanimes à dire que la loi devrait être complétée, et un Fonds National de Lutte contre les taudis mis sur pied. Les deux sociétés nationales pourraient certes — elles devraient même poursuivre leur action. Mais celle-ci serait

b) dat het aantal krotten aanzienlijk is. Op basis van het huidige programma, zelfs indien men dit geleidelijk uitbreidt, zou men ten minste 40 jaar nodig hebben om er een eind aan te maken. Bovendien komen er ieder jaar ongeveer 2.000 krotten bij;

c) dat er geen enkele instelling bestaat waarvan het enige doel, de enige taak en de enige reden van bestaan de krotopruiming is.

Er wordt veel gesproken over het slopen van krotten, doch veel minder — en terecht — over het bouwen van behoorlijke woningen om er de krotbewoners in onder te brengen.

De heer Crappe heeft erop gewezen dat « het vraagstuk moet worden opgelost van de tegemoetkoming van de Staat in de huur van sommige personen die krotten hebben ontruimd. Wanneer zij in nieuwe volkswoningen worden ondergebracht betalen zij een huur die berekend is op basis van een rente van 1,25 % op de geïnvesteerde kapitalen. Wanneer zij een woning betrekken die dagteekent van vóór 1940, is hun huishuur nog geringer. En toch gaan de aldus vastgestelde huurprijzen soms de financiële mogelijkheden te boven. Ook daarvoor dient een oplossing te worden gezocht ».

Voor die mensen zou men in de eerste plaats kunnen uitgaan van de in Frankrijk bestaande woningvergoeding, die men dan zou verlenen aan diegenen die niet over het minimum voor levensonderhoud beschikken.

De Staat zou het bedrag ervan kunnen verhalen op de Commissies van Openbare Onderstand. De hulpverlening aan de gewezen krotbewoners moet echter lang genoeg duren om hun wederinschakeling te vergemakkelijken. Zij moet worden gehandhaafd zolang zij niet genoeg inkomsten hebben om de huur van een behoorlijke woning te betalen.

* * *

Het aantal krotten is aanzienlijk. De ramingen hieromtrent verschillen, maar zij liggen alle boven de honderd-duizend.

De heer Crappe schreef nog in het tijdschrift « Habiter », dat het aantal te slopen krotten op 200.000 wordt geschat. Aan het vooraf bouwen van woningen ter compensatie en aan de onteigeningen zijn investeringen verbonden, die geraamd worden op 75 miljard, stadsvoorzieningen inbegrepen. »

En hij voegt eraan toe : « deze investering is ongetwijfeld aanzienlijk. Zij is echter niet overdreven, vergeleken met 's Lands inkomen, dat op ongeveer 400 miljard wordt geraamd, of wanneer men bedenkt dat het koffieverbruik in ons land op nagenoeg 4 miljard per jaar neerkomt ».

Anderen schatten de investeringen op 25 miljard. Neemt men een gemiddelde, dan komt men tot de conclusie dat er ten minste 40 miljard vereist zijn.

Ten slotte moet men wel constateren, dat de twee nationale maatschappijen weliswaar een inspanning inzake krotopruiming doen maar dat het vraagstuk van de wederhuisvesting der krotbewoners grotendeels blijft bestaan.

Volgens hun huidige plannen zal het wel twee generaties duren eer men dit vraagstuk onder de knie heeft, zelfs indien men de thans gevoerde actie ieder jaar verscherpt. Er is geen reden om te geloven dat zij in voldoende mate zal kunnen worden opgevoerd, en zelfs indien dit kon, dan is een dergelijke termijn nog onaanvaardbaar. Deze instellingen leveren wel heel wat werk, maar de krotopruiming blijft een bijkomstig doel van hun streven.

* * *

Zij die zich om dit vraagstuk bekommeren zijn het allen erover eens, dat de wet moet worden aangevuld en dat een Rijksfonds voor de krotopruiming moet worden opgericht. De twee nationale maatschappijen mogen en moeten zelfs hun actie voortzetten. Zij zou echter samengaan met

doublée par l'activité d'un organisme dont ce serait la seule raison d'être et l'unique souci.

La direction de cette lutte, l'ampleur qu'il faudrait lui donner, le plan d'urgence qui devrait en commander l'exécution doivent être mis en mains d'un organe *ad hoc*.

Une chose est claire : si l'on ne sort pas des sentiers battus, le problème des taudis demandera encore, avant de pouvoir être maîtrisé, de nombreuses années.

Il faut une action vraiment hardie et novatrice. C'est de cette exigence que la présente proposition s'inspire.

Pour améliorer les routes on a créé un Fonds des Routes qui émet des emprunts pour des milliards, emprunts dont l'Etat supporte intérêts et amortissements.

Pour lutter contre les taudis, pourquoi un Fonds spécial ne serait-il pas habilité à émettre lui aussi les emprunts nécessaires, d'un même montant : deux milliards et demi par an.

Ce montant joint au milliard annuel des deux sociétés nationales et aux quelques centaines de millions de crédit budgétaire permettrait sur base des évaluations moyennes qui vont de 25 à 75 milliards d'en finir avec les taudis en relogant décemment leurs habitants dans un délai de dix ans. C'est là, nous paraît-il un minimum, mais un minimum possible.

Pour aider au relogement de leurs habitants, des allocations-logement seraient instituées, dont le montant irait en décroissant et dont l'Etat pourrait récupérer le montant à charge des Commissions d'Assistance Publique.

De même pour trouver les souscriptions nécessaires au montant des emprunts le Roi pourrait obliger les commissions d'assistance publique à participer à cet effort. Il est bon de rappeler en effet que certaines de ces commissions sont immensément riches et que les lois sociales ont allégé considérablement leur mission. Or, celle-ci est avant tout de venir en aide aux pauvres, aux misérables, aux déshérités et fort souvent beaucoup de commissions d'assistance publique remplissent leur mission avec une négligence coupable.

Certaines d'entre elles sont devenues de simples entreprises de capitalisation et ont reconstitué sur une vaste échelle de véritables biens de mainmorte qui chaque année s'accroissent.

Rappelons à ce propos que les commissions d'assistance publique de 6 villes dont 4 chefs-lieux de province ont chacune un patrimoine immobilier qui oscille entre 2 milliards et 2 milliards 700 millions. Le Gouverneur de la Flandre Occidentale a constaté que dans 72 commissions d'assistance publique de sa province, les dépenses qui servent aux indigents représentent moins de 50 % du total des dépenses. Que dans certains cas, elles n'en représentent que 20 ou même 10 % et que dans d'autres la subvention communale est absorbée par les traitements.

Tout en laissant aux commissions d'assistance publique leurs responsabilités présentes et l'autonomie de leur gestion, nous pensons que rien ne mettrait obstacle à les obliger à souscrire chaque année pour une quotité de 3 % de leur patrimoine aux emprunts du Fonds de Lutte contre les taudis. Leurs revenus en seraient peut-être d'ailleurs augmentés mais cela fournirait à cette lutte les disponibilités nécessaires.

Par cette méthode, la présente proposition entend répondre d'une manière concrète à l'objection trop souvent élevée pour retarder la lutte contre les taudis : il n'y a pas d'argent.

* * *

Les taudis illustrent le problème social le plus grave de notre temps, ils sont la honte et un reproche vivant pour le pays riche et prospère que nous sommes. La solution des problèmes de leurs habitants exigerait une action concertée

die van een instelling waarvan de krotopruijing de enige bekommernis en de enige reden van bestaan zou zijn.

De leiding van die actie, de omvang ervan, het urgentieplan dat voor de tenuitvoerlegging ervan moet worden toegepast dienen in handen gegeven van een orgaan *ad hoc*.

Het staat buiten kijf dat de oplossing van het vraagstuk van de krotopruijing nog jaren zal aanslepen, indien men niet nieuwe wegen opgaat.

Een stoute en baanbrekende actie moet worden gevoerd. Dit voorstel houdt rekening met die vereiste.

Ter verbetering van de wegen werd een Wegenfonds ingesteld, hetwelk ter belope van ettelijke miljarden, leningen uitschrijft, waarvan rente en aflossing ten laste zijn van de Staat.

Waarom zou een bijzonder Fonds niet gemachtigd worden om, met het oog op de krotopruijing, ook de nodige leningen uit te schrijven, voor een zelfde bedrag : twee miljard en half per jaar.

Met dit bedrag, ter aanvulling van het jaarlijks miljard waarover de nationale maatschappijen beschikken en van de enkele honderden miljard begrotingskredieten, zou het mogelijk zijn, op grondslag van de gemiddelde ramingen gaande van 25 tot 75 miljard, de krotten op te ruimen en de bewoners ervan een behoorlijke huisvesting te verschaffen binnen een termijn van tien jaar. Dit lijkt ons een minimum, doch een mogelijk minimum.

Om bij te dragen tot de wederhuisvesting van hun bewoners, zouden huisvestingstoelagen worden voorzien, waarvan het bedrag degressief zou zijn en die de Staat zou terug vinden bij de Commissies van Openbare Onderstand.

Bovendien zou de Koning, om de nodige inschrijvingen te vinden voor de leningen, de Commissies van Openbare Onderstand ertoe kunnen verplichten, het hunne daartoe bij te dragen. Het is bekend dat sommige van die Commissies buitengewoon rijk zijn, en dat hun taak door de maatschappelijke wetten aanzienlijk werd verlicht. En deze bestaat er in de eerste plaats toch in, hulp te verlenen aan de armen, de berooiden, de misdeelden; welnu, zeer dikwijls vervullen vele C. O. O. hun taak met een schuldige nalatigheid.

Sommige ervan zijn ware kapitalisatieondernemingen geworden en hebben op grote schaal werkelijke deelhandsgoederen samengebracht, die van jaar tot jaar uitbreiding nemen.

In verband hiermee herinneren wij eraan dat de C. O. O. van zes steden, waaronder vier provinciehoofdplaatsen, ieder eigenares zijn van een onroerend patrimonium waarvan de waarde schommelt tussen 2 miljard en 2 miljard 700 miljoen. De Gouverneur van West-Vlaanderen heeft vastgesteld dat in 72 C. O. O. van zijn provincie, de uitgaven, bestemd voor de armlastigen, minder bedragen dan 50 % van de totale uitgaven. Dat zij in bepaalde gevallen slechts 20 of zelfs 10 % vertegenwoordigen, en dat in andere gevallen de gemeentetoelage door de wedden wordt opgeslorpt.

Zonder aan de huidige verantwoordelijkheden van de C. O. O. en aan hun zelfstandig beheer te willen raken, menen wij dat niets zich ertegen verzet ze te verplichten ieder jaar voor 3 % van hun vermogen in te tekenen op de leningen van het Fonds voor de krotopruijing. Hun inkomsten zouden er ten andere misschien door verhogen, maar aldus zouden de nodige geldmiddelen worden verschaft voor de krotopruijing.

Hiermede wil dit voorstel op concrete wijze de opwerping : « er is geen geld », weerleggen, die al te vaak wordt aangevoerd om de krotopruijing te remmen.

* * *

De krotten zijn een beeld van het ernstigste sociale probleem van onze tijd, zij zijn een schande en een levend verwijt voor ons rijk en voorspoedig land. Voor de oplossing van de problemen der krotbewoners zouden verschei-

de plusieurs départements ministériels. Cette action n'est même pas ébauchée. La présente proposition a pour but de déclencher cette lutte sur un large front.

Il s'agit là d'un problème national, et c'est pourquoi ses auteurs appartenant aux trois partis traditionnels ont voulu par cette initiative parlementaire, indépendante des coalitions gouvernementales, souligner combien il est indispensable que tout le pays y apporte son effort et en comprenne le bien-fondé.

D. LAMALLE.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

Il est créé sous la dénomination « Fonds National de Lutte contre les Taudis » ci-après dénommé « le Fonds » un établissement public autonome ayant la personnalité civile.

Art. 2.

Le Fonds a pour objet :

- a) de dresser d'urgence un plan de dix ans afin de mener dans ce délai la lutte contre les taudis, en lui donnant l'ampleur souhaitable;
- b) de prendre toutes initiatives utiles à cette fin, notamment :
 - 1) en assurant le relogement des habitants des immeubles insalubres;
 - 2) en poursuivant la destruction de ces immeubles après avoir assuré le logement décent de leurs habitants;
 - 3) en construisant les immeubles de remplacement nécessaires;
 - 4) en aidant de façon dégressive les occupants des taudis par l'octroi d'allocations-logement, permettant la soudure entre leurs capacités de paiement et le coût de la construction;
 - 5) en créant ou en favorisant la création et le fonctionnement de services d'assistantes sociales d'aide, de conseil et d'encouragement, au bénéfice des taudisards.

Art. 3.

Le Fonds est administré par un Conseil Supérieur et par un Comité de Gestion qui exécute les décisions du Conseil Supérieur.

Le Conseil Supérieur peut déléguer une partie de ses pouvoirs au Comité de Gestion.

Art. 4.

Le Conseil Supérieur est composé d'un président, de deux vice-présidents, d'un secrétaire-général et de 31 membres nommés et révoqués par le Roi. Leur mandat a une durée de six ans et est renouvelable.

Parmi ces membres, le Roi en choisit :

- quatre sur propositions respectives des Ministres des Finances, du Travail, de l'Agriculture et de la Santé Publique;
- neuf à raison d'un membre sur chaque liste double présentée par la Députation Permanente de chaque conseil provincial;

dene departementen in onderlinge samenwerking een actie op touw moeten zetten. Een dergelijke actie is nog niet eens ontworpen. Het onderhavige voorstel heeft tot doel de aanstoot te geven tot een grootscheepse actie.

Het gaat hier om een nationaal probleem en daarom hebben de auteurs ervan, die tot de drie traditionele partijen behoren, met dit parlementair initiatief, afgezien van gelijk welke regeringscoalitie, nadrukkelijk willen aantonen hoe noodzakelijk het is dat het hele land daartoe bijdraagt en de gegrondheid ervan inziet.

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

Onder de benaming « Nationaal Fonds voor de krot-opruiming », hierna « het Fonds » genoemd, wordt een publiekrechtelijke lichaam met rechtspersoonlijkheid opgericht.

Art. 2.

Het Fonds heeft tot taak :

- a) dringend een tienjarenplan op te maken, waarbij in de nodige middelen wordt voorzien om binnen die tijd de krotten op te ruimen.
- b) te dien einde alle passende initiatieven te nemen, en met name :
 - 1) te zorgen voor nieuwe woongelegenheden voor de bewoners van ongezonde gebouwen;
 - 2) deze gebouwen te slopen nadat voor de bewoners ervan een behoorlijke woongelegenheden is gevonden;
 - 3) de nodige gebouwen op te trekken ter vervanging van de gesloopte;
 - 4) aan de krotbewoners een degressieve tegemoetkoming te verlenen door toekenning van huisvestingsvergoedingen, waardoor de kloof tussen hun betalingsvermogen en de bouwkosten wordt overbrugd;
 - 5) diensten voor sociale helpsters op te richten, die de krotbewoners met raad en daad bijstaan, en de oprichting en de werking van dergelijke diensten te bevorderen.

Art. 3.

Het Fonds wordt beheerd door een Hoge Raad, en door een Beheerscomité dat de beslissingen van de Hoge Raad uitvoert.

De Hoge Raad kan een deel van zijn bevoegdheden aan het Beheerscomité overdragen.

Art. 4.

De Hoge Raad bestaat uit een voorzitter, twee onder-voorzitters, een secretaris-generaal en 31 leden, door de Koning benoemd en afgezet. Hun mandaat loopt over zes jaar en is vernieuwbaar.

Onder de door de Koning aangewezen leden zijn er :

- vier voorgedragen respectievelijk door de Ministers van Financiën, van Arbeid, van Landbouw en van Volksgezondheid;
- negen naar rata van één lid per voordracht van twee, ingediend door de Bestendige Deputatie van iedere Provinciale Raad;

— quatre à raison d'un membre sur chaque liste double présentée par :

- la Caisse Générale d'Epargne et de Retraite;
- la Société Nationale du Logement;
- la Société Nationale de la Petite Propriété Terrienne;
- l'Institut National du Logement.

Art. 5.

Le Comité de Gestion est composé du Président, des deux vices-présidents, du secrétaire-général et de 5 membres, ces derniers nommés par le Roi sur présentation par le Conseil Supérieur qui établit à cet effet une liste double.

Art. 6.

Le Conseil Supérieur établit le règlement d'ordre intérieur du Fonds qui est soumis à l'approbation du Roi. Ce règlement fixe les pouvoirs des organes du Fonds. Il en organise le fonctionnement et la gestion journalière.

Art. 7.

Le cadre et le statut du personnel sont fixés par le Conseil Supérieur. Un directeur général et éventuellement un directeur général adjoint sont nommés et révoqués par le Conseil Supérieur.

Les autres membres du personnel sont nommés et révoqués par le Comité de Gestion.

Art. 8.

Le Fonds est qualifié pour rassembler, concernant l'objet de ses travaux les renseignements en possession des administrations de l'Etat, des provinces et des communes des organismes publics et d'intérêt public, des sociétés immobilières de service public et de l'Institut National de statistique.

Art. 9.

Le Fonds est habilité à ester en Justice, à la poursuite et diligence du Comité de gestion.

Il peut acquérir, vendre et donner en location tous immeubles bâtis et non bâtis.

Il peut être autorisé par arrêté royal, à poursuivre en se conformant aux lois sur la matière, l'expropriation pour cause d'utilité publique, même par zones, d'immeubles bâtis ou de terrains non bâtis.

Art. 10.

Le Fonds est assimilé à l'Etat pour l'application des lois relatives aux impôts directs au profit de l'Etat, des provinces et des communes.

La publication par la voie du *Moniteur belge* et de ses annexes des actes et avis intéressant le Fonds est faite gratuitement.

Art. 11.

Le Fonds est autorisé à émettre des emprunts pour un montant annuel de 2,5 milliards. Ces emprunts sont garantis par l'Etat. Le Fonds assure le paiement des intérêts et le remboursement du capital.

— vier naar rata van één lid per voordracht van twee, resp. ingediend door :

- de Algemene Spaar- en Lijfrentekas;
- de Nationale Maatschappij voor de Huisvesting;
- de Nationale Maatschappij voor de Kleine Land-eigendom;
- het Nationaal Instituut voor de Huisvesting.

Art. 5.

Het Beheerscomité bestaat uit een voorzitter, twee onder-voorzitters, een secretaris-generaal en vijf leden; deze laatsten worden door de Koning benoemd op de voordracht van de Hoge Raad, die hiertoe een dubbellijst opmaakt.

Art. 6.

De Hoge Raad stelt het huishoudelijk reglement van het Fonds vast, dat aan de Koning ter goedkeuring wordt voorgelegd. Dit reglement bepaalt de bevoegdheden van de diverse organen van het Fonds. Het regelt tevens de werking en het dagelijks beheer van het Fonds.

Art. 7.

Het kader en het statuut van het personeel worden door de Hoge Raad vastgesteld. Aan het hoofd van het personeel staat een directeur-generaal en eventueel een adjunct-directeur-generaal, die door de Hoge Raad worden benoemd en afgezet.

De overige personeelsleden worden door het Beheerscomité benoemd en afgezet.

Art. 8.

Het Fonds mag, met betrekking tot het onderwerp van zijn werkzaamheden, alle gegevens verzamelen die in het bezit zijn van de besturen van het Rijk, de provincies en de gemeenten, van de openbare instellingen en de instellingen van algemeen nut, van de immobieliënvennootschappen van algemeen nut en van het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Art. 9.

Het Fonds is bevoegd om in rechte op te treden op vervolging en benaerstiging van het Beheerscomité.

Het mag alle gebouwde of ongebouwde onroerende goederen aankopen, verkopen of in huur geven.

Het kan, bij koninklijk besluit, worden gemachtigd om, in overeenstemming met de wetten ter zake, gebouwde of ongebouwde gronden, zelfs per stroken, te algemenen nutte te onteigenen.

Art. 10.

Het Fonds wordt met de Staat gelijkgesteld ten aanzien van de toepassing van de wetten betreffende de directe belastingen ten bate van het Rijk, de provincies en de gemeenten.

De akten en berichten met betrekking tot het Fonds worden gratis bekendgemaakt via het *Belgisch Staatsblad* en de bijlagen daarvan.

Art. 11.

Het Fonds is ertoe gemachtigd leningen aan te gaan tot een jaarlijks berdag van 2,5 miljard. Deze leningen staan onder Staatswaarborg. Het Fonds staat in voor de uitkering van de renten en voor de terugbetaling van het kapitaal.

Art. 12.

Une dotation annuelle inscrite au budget du Ministère de la Santé Publique et de la Famille assure au Fonds les recettes régulières nécessaires pour :

- a) couvrir ses frais administratifs;
- b) lui permettre de payer les allocations-logement aux taudisards, et d'assurer le fonctionnement de son service social. Le Roi peut récupérer des Commissions d'Assistance Publique, une partie de celles-ci.
- c) le paiement des intérêts et des amortissements de ses emprunts.

Art. 13.

Les provinces, les communes et les établissements publics peuvent accorder des subsides au Fonds.

L'acceptation des libéralités entre vifs ou testamentaires faites au profit du Fonds est soumise à l'autorisation du Roi.

Art. 14.

Le Roi peut prendre les dispositions nécessaires pour obliger les commissions d'assistance publique à souscrire aux emprunts du fonds, pour une quotité qui ne pourra excéder annuellement 3 % de leur patrimoine.

Art. 15.

Le Fonds ne se substitue pas à la Société Nationale du Logement ni à la Société Nationale de la Petite Propriété Terrienne dans la lutte que ceux-ci mènent contre les logements insalubres et qui continuera comme à présent. Mais son action élargit le champ de cette lutte et lui donne l'ampleur nécessaire.

Art. 16.

Chaque année, quand il soumet son budget à l'approbation du Ministre de la Santé Publique, le Fonds y joint un rapport sur son action et sur son programme à venir. Ce rapport contiendra également toutes suggestions qui lui paraîtront opportunes pour que la lutte contre les taudis ait l'efficacité et l'ampleur nécessaires.

Art. 17.

Le Roi est autorisé à prendre toutes mesures nécessaires pour que les pouvoirs, avantages et privilèges quelconques dont bénéficient les Sociétés Nationales du Logement et de la Petite Propriété Terrienne dans la lutte contre les logements insalubres soient également conférés au Fonds.

Art. 18.

La présente loi entrera en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Art. 12.

Een op de begroting van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin ingeschreven jaarlijkse dotatie verzekert aan het Fonds de regelmatige inkomsten, die nodig zijn :

- a) om zijn administratiekosten te dekken;
- b) om het in de mogelijkheid te stellen de huisvestingstolagen aan de krotbewoners uit te betalen en de werking van zijn sociale dienst te verzekeren. De Koning kan deze gedeeltelijk verhalen op de Commissies van Openbare Onderstand;
- c) de betaling van de interesten en van de aflossingen van zijn leningen.

Art. 13.

De provincies, de gemeenten en de instellingen van openbaar nut mogen aan het Fonds tolagen verlenen.

De aanvaarding van de onder levenden of bij testament ten gunste van het Fonds gedane giften is onderworpen aan de toelating van de Koning.

Art. 14.

De Koning kan de nodige schikkingen treffen om de Commissies van Openbare Onderstand te verplichten in te schrijven op de leningen van het Fonds, voor een bedrag dat jaarlijks 3 % van hun patrimonium niet mag overschrijden.

Art. 15.

Het Fonds vervangt de Nationale Maatschappij voor de Goedkope Woningen en de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom niet in de door hen gevoerde bestrijding van de ongezonde woningen, die zoals thans zal worden voortgezet. Zijn actie zal het gebied voor die bestrijding verruimen en bezorgt deze de nodige omvang.

Art. 16.

Ieder jaar, wanneer hij zijn begroting ter goedkeuring van de Minister van Volksgezondheid voorlegt, voegt het Fonds daarbij een verslag over zijn werking en over zijn programma voor de toekomst. Dit verslag zal eveneens alle suggesties bevatten die het wenselijk oordeelt opdat de bestrijding van de krotten de nodige doelmatigheid en de nodige omvang zou hebben.

Art. 17.

De Koning is ertoe gemachtigd, alle nodige maatregelen te treffen opdat alle bevoegdheden, voordelen en voorrechten, van welke aard ook, welke de Nationale Maatschappij voor de Goedkope Woningen en de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landbouweigendom voor de bestrijding van de ongezonde woningen genieten, eveneens aan het Fonds zouden worden toegekend.

Art. 18.

Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

D. LAMALLE.
F. BRUNFAUT.
C. CORNET.
J. MESSINNE.
R. DREZE.
N. DUVIVIER.